

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК - ЕНГЛЕСКИ

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА

Циљ и задаци

Циљ наставе страног језика је овладавање комуникативним вештинама и развијање способности и метода учења страног језика; развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; развијање општих и специфичних стратегија учења и критичког мишљења; развијање способности за самостално, аутономно учење, тражење, селекцију и синтезу информација; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика.

Посебан циљ наставе страног језика у средњим стучним школама је овладавање језиком струке, и то у оноликој мери која је неопходна да се страни језик користи ради информисаности и оспособљености за једноставну пословну комуникацију у усменом и писаном облику.

Задаци наставе страног језика су да ученици:

- буду оспособљени да у школској и ван школској свакодневници могу писмено и усмено да остваре своје намере, диференцирано и сходно ситуацији;
- продубљују и проширују комуникативне способности и постављају основе за то да страни језик функционално користе и после завршетка свог образовања (током студија, у будућем послу или даљем образовању);
- стекну увид у језичку стварност и буду оспособљени да уоче контрасте и врше порђења у односу на сопствену стварност;
- буду оспособљени да се компетентно и самосвесно споразумевају са људима из других земаља, усвајају норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који уче, као и да наставе, у оквиру формалног образовања и самостално, учење другог и трећег страног језика;
- до краја трећег разреда средње стручне школе савладају први страни језик до нивоа B1+ према Заједничком европском оквиру.

Напомена:

Истичемо да ће степен постигнућа по језичким вештинама варирати, односно да ће рецептивне вештине (разумевање говора и читање) бити на предвиђеном нивоу, док се за продуктивне вештине (говор, интеракција, медијација и писање) може очекивати да буду за један ниво ниже (на пример, B1+ рецептивно, B1 продуктивно).

Комуникативне функције:

1. Представљање себе и других
2. Поздрављање (састајање, растанак; формално, неформално, специфично по регионима)
3. Идентификација и именовање особа, објеката, боја, бројева итд.
4. Давање једноставних упутстава и команди
5. Изражавање молби и захвалности
6. Изражавање извињења
7. Изражавање потврде и негирање
8. Изражавање допадања и недопадања
9. Изражавање физичких сензација и потреба
10. Исказивање просторних и временских односа
11. Давање и тражење информација и обавештења
12. Описивање и упоређивање лица и предмета
13. Изрицање забране и реаговање на забрану
14. Изражавање припадања и поседовања
15. Скретање пажње

16. Тражење мишљења и изражавање sлагања и nesлагања
17. Тражење и давање дозволе
18. Исказивање честитки
19. Исказивање препоруке
20. Изражавање хитности и обавезности
21. Исказивање сумње и несигурности

Тематика

IV RAZRED
(2 časa nedeljno, 58 časova godišnje)

Opšta tematika

Iz života mladih: problemi mladih danas; izbor zanimanja i planovi za budućnost; mladi i međunarodna saradnja;

Porodica i društvo: problemi savremene porodice;

Iz savremenog života i tekovina kulture i nauke naroda čiji se jezik uči i naših naroda: prirodna blaga i karakteristike privrednog razvoja; nove tehnologije i njihova primena u raznim sferama života; savremena dostignuća nauke i tehnologije; međunarodne organizacije i njihov značaj za dobrobit ljudi i mir u svetu; poznate ličnosti iz javnog i kulturnog života.

Stručna tematika

Za stručnu tematiku predviđa se:

- a) za fond od dva časa nedeljno – do 25% od ukupnog godišnjeg fonda časova;
- b) za fond veći od dva časa nedeljno – do 40% od ukupnog godišnjeg fonda časova.

Školski pismeni zadaci:

- a) po jedan pismeni zadatak u svakom polugodištu za fond od dva časa nedeljno;
- b) po dva pismena zadatka u polugodištu za fond veći od dva časa nedeljno.

Stručna tematika (od 20 do 40% od ukupnog godišnjeg fonda časova za sve četiri godine učenja stranog jezika)

Različiti tipovi tekstova u nastavi (šematski prikazi, uputstva o primeni aparata, instrumenata ili pak materijala, hemikalija, recepti, deklaracije, kraći stručni tekstovi čiji je sadržaj relevantan za tematske sadržaje stručnih predmeta, izveštaji, katalozi, programi sajamskih aktivnosti i sl) treba da obuhvataju sledeću tematiku vezanu za struku:

- Materijali, sredstva, sirovine, preparati, namirnice;
- Alati, mašine i uređaji, pribor za rad, instrumenti, oprema;
- Priprema, proizvodnja, pakovanje, skladištenje i kontrola proizvoda;
- Organizacija i proces rada, pružanje usluga, organizacija firme, preduzeća;
- Ljudski resursi unutar firme: zvanja, opis poslova, odgovornosti i obaveze;
- Propisana dokumentacija vezana za struku;
- Mere zaštite i očuvanja radne i životne sredine;
- Praćenje novina u oblasti struke;
- Poslovna komunikacija na stranom jeziku relevantna za struku.

SADRŽAJI PROGRAMA

IV RAZRED

(2 časa nedeljno, 58 časova godišnje)

I. REČENICA

Adverbijalne klauze

a) uzročna

Since we live by the river we can swim every day.

b) namerna

He left early in order to catch the 5 o' clock bus.

– Skraćivanje klauza (P)

a) vremenskih klauza

(As I was) coming home I met an old friend of mine.

After I had done my homework I went out for a walk.

Having done my homework I went out for a walk.

b) relativnih klauza

The man (who is) sitting next to her is my best friend.

II. IMENIČKA GRUPA

1. Član

– Pregled upotrebe člana

Član ispred vlastitih imena

A Mr. Smith is waiting for you. Is this the Mary we met last night?

– Određeni član uz delove tela (u pasivu i posle predloga)

She was red in the face. He was wounded in the leg.

2. Imenice

– Obnavljanje, utvrđivanje i sistematizacija množine imenica i slaganja imenice sa glagolom

– Množina imenica stranog porekla (R)

analysis /analyses, datum /data i dr.

3. Zamenički oblici

a) Zamenice

– Neodređena lična zamenica ONE – PROP ONE

There are expensive shoes and there are cheap ones.

b) Determinatori

Obnavljanje i utvrđivanje

4. Pridevi

Obnavljanje i utvrđivanje upotrebe i poređenja prideva

Latinski komparativ (R)

prior to, inferior to, superior to

Silk is superior in quality to nylon.

5. Brojevi

Upotreba rednih brojeva

Brojevi u funkciji imenice

Hundreds of people were hurt in the earthquake.

III. GLAGOLSKA GRUPA

1. Glagoli

Vreme i aspekt – obnavljanje

– Infinitiv

a) posle upitnih reči

I don't know how to solve the problem. I've no idea which bus to take.

b) posle prideva (P)

I am glad to have met you. This bag is too heavy to carry.

v) BE + infinitive

The train is to leave at 9.15. The two leaders are to meet in Moscow.

g) BE ABOUT + infinitive The plane is about to take off.

– Pasivne konstrukcije

– Obnavljanje i utvrđivanje

– IT + passive verb + clause

It is said that... It was decided to...

2. Dvočlani glagoli (frazalni i predložki)

look up, live down, call up i dr.

3. Prilozi

Obnavljanje i sistematizacija vrste priloga i mesta priloga u rečenici.

4. Predlozi

Sistematizacija predloga za vreme, pravac kretanja, mesto i način.

IV. TVORBA REČI

Tvorba složenica i deminutiva

breakdown, ironing-board, humming-bird, i dr.; leaflet, gosling i dr.

V. LEKSIKOLOGIJA

Idiomi i fraze

VI. LEKSIKOGRAFIJA

Enciklopedijski rečnici (opšti i posebni)

NAČIN OSTVARIVANJA PROGRAMA

Program prvog stranog jezika namenjen je trogodišnjem i četvorogodišnjem obrazovanju i vaspitanju u srednjim stručnim školama i čini zaokruženu celinu sa programom stranih jezika za osnovnu školu, obezbeđujući tako kontinuitet učenja stranog jezika započetog u osnovnoj školi.

Strukturu programa čine:

- a) zahtevi i sadržaji koji su zajednički za trogodišnje i četvorogodišnje školovanje;
 - b) zahtevi i sadržaji koji su diferencirani prema razlikama u fondu časova i ukupnoj orijentaciji datog tipa škole;
- školski pismeni zadaci (za svaki razred po dva pismena zadatka);
 - jezički sadržaji (za svaki jezik i svaki razred posebno).

Oblici nastave

Komunikativna nastava stranih jezika se realizuje tako što se primenjuju različiti oblici rada kao npr. rad u grupama i parovima, rad u plenumu ili pojedinačni uz primenu dodatnih sredstava u nastavi (audio-vizuelnih materijala, informaciono-tehnoloških izvora, igara, autentičnog materijala, itd.), kao i uz primenu principa nastave po zadacima (task-based language teaching; enseňanza por tareas, handlungorientierter FSU...)

Preporuke za realizaciju nastave

U nastavnom procesu neophodno je uskladiti uloge nastavnika, učenika i nastavnih sredstava. Nastavnik mora da dobro odredi koliko vremena na času može da bude potrošeno na frontalna izlaganja i objašnjenja, frontalne aktivnosti kao što su pitanja i odgovori (razlikujući pri tom referencijalna, demonstrativna i test pitanja) kao i na ostale oblike rada.

Nastavnici treba da shvate da su njihovi postupci kojima odražavaju svoje stavove i sposobnosti najvažniji deo okruženja za učenje i usvajanje jezika. Stoga je neophodno da nastavnik prida značaj:

- veštinama podučavanja;
- veštinama organizovanja rada u učionici;
- sposobnostima da sprovodi istraživanja prakse i da razmišlja o svom iskustvu;
- stilovima podučavanja;
- razumevanju testiranja, ocenjivanja i evaluacije i sposobnostima za njihovo sprovođenje;
- znanjima i sposobnostima da predaje sociokulturne sadržaje;
- interkulturalnim stavovima i veštinama;
- znanjima o estetskoj vrednosti književnosti i sposobnostima da razvije takvo razumevanje kod učenika;
- sposobnostima za individualizaciju rada u odeljenju u kojem nastavu pohađaju tipovi učenika s različitim sposobnostima za učenje.

Ovi relevantni kvaliteti i sposobnosti se najbolje razvijaju kada nastavnik:

- nadgleda, prati rad i održava red u učionici;
- stoji na raspolaganju učenicima i pruža im individualne savete;
- preuzme ulogu supervizora i facilitatora uvažavajući primedbe u vezi sa njihovim učenjem, reagujući na njih i koordinirajući njihove aktivnosti.

Stoga se u nastavi stranih jezika preporučuju sledeće aktivnosti kojima se garantuje najefikasnija realizacija nastavnog programa, i to su:

- slušanje i reagovanje na naloge i/ili zadatke u vezi sa tekstom koji čita nastavnik ili koji učenici čuju sa zvučnih zapisa;
- rad u parovima, malim i velikim grupama (mini-dijalozi, igra po ulogama, simulacije, itd.);
- manualne aktivnosti (izrada panoa, prezentacija, zidnih novina, postera za učionicu ili roditelje i sl.);
- debate i diskusije primerene uzrastu (debate predstavljaju unapred pripremljene argumentovane monologe sa ograničenim trajanjem, dok su diskusije spontanije i nepripremljene interakcije na određenu temu);
- obimniji projekti koji se rade u učionici i van nje u trajanju od nekoliko nedelja do čitavog polugodišta uz konkretno vidljive i merljive proizvode i rezultate;
- usklađivanje Programom predviđene gramatičke građe sa datim komunikativnim funkcijama i temama, i to u sklopu jezičkih aktivnosti razumevanja (usmenog) govora i pisanog teksta, usmenog i pismenog izražavanja i medijacije;
- evaluacija (formativna koja se sprovodi tokom godine i služi usmeravanju daljeg toka nastave i sumativna na kraju godine koja ukazuje na ostvarenje ciljeva i zadataka) i samoevaluacija (jezički portfolijo) učeničkih postignuća.

Važan cilj u učenju stranog jezika u srednjim stručnim školama je ovladavanje jezikom struke, i to u onolikoj meri koja je neophodna da se jezik koristi radi informisanosti i osposobljenosti za jednostavnu komunikaciju u usmenom i pisanom obliku na stranom jeziku. Taj segment nastave stranog jezika koji se progresivno uvećava od 20 do 50% tokom trogodišnjeg odnosno četvorogodišnjeg obrazovanja mora da bude jasno definisan i u skladu sa ishodima vezanim za kvalifikacije struke.

Neophodno je da stručna tematika koja se obrađuje na stranom jeziku prati ishode pojedinih stručnih predmeta i bude u korelaciji sa njima. Realizacija nastave jezika struke se mnogo više ogleda u razvijanju receptivnih nego produktivnih veština jer je svrha učenja stranog jezika, u prvoj liniji, usmerena na to da se učenici osposobe da prate određenu stručnu literaturu u cilju informisanja, praćenja inovacija i dostignuća u oblasti struke, usavršavanja i napredovanja. Stoga je spektar tekstova koji se preporučuju veliki: šematski prikazi, uputstva o primeni aparata, instrumenata ili pak materijala, hemikalija, recepti, deklaracije, kraći stručni tekstovi čiji je sadržaj relevantan za tematske sadržaje stručnih predmeta, izveštaji, katalogi, programi sajamskih aktivnosti i sl. Veoma je bitno u radu sa takvim tekstovima odrediti dobru didaktičku podršku. Dobro osmišljeni nalozi upućuju na to da određene tekstove, u zavisnosti od težine i važnosti informacija koje oni nose, treba razumeti globalno, selektivno ili pak detaljno. Produktivne veštine treba ograničiti na strogo funkcionalnu primenu realnu za zahteve struke. To podrazumeva pisanje kratkih poruka, mejlova u okviru poslovne komunikacije (porudžbenice, reklamacije, zahtevi, molbe) i vođenje usmene komunikacije koja omogućava sporazumevanje na osnovnom nivou bilo u direktnom kontaktu sa sagovornikom ili u telefonskom razgovoru.

OBRAZOVNI STANDARDI NA KRAJU IV RAZREDA

SLUŠANJE

Učenici mogu na ovom nivou mogu da razumeju glavne poruke i detalje neke izjave ako se radi o temama koje su u skladu sa interesovanjima i uzrasnim karakteristikama. Oni su u stanju da iz medija izdvoje bitne informacije kada se radi o aktuelnim događajima i temama iz njihovog domena interesovanja odnosno struke.

Učenik može da:

- razume opširnija uputstva i objašnjenja (npr. u situacijama takom nastave) i da ih primenjuje;
- prati razgovore u svakodnevnom situacijama kada se priča o poznatim temama; da bi bio siguran u razumevanje može da sagovorniku uzvraća pitanja i moli za objašnjenje;
- razume saopštenja vezana za orijentaciju i snalaženje u prostoru i svakodnevne situacije (npr. na telefonu) i reaguje na adekvatan način;
- razume najave preko razglasa, izdvaja bitne i relevantne informacije iz njih i ponaša se u skladu sa njima;
- izdvoji najvažnije iskaze iz snimljenih radio i TV emisija – pod pretpostavkom da ih mogu više puta čuti i gledati – kada se radi o poznatim temama; u stanju je da sadržaje svojim rečima prepriča, sumira i komentariše;

– prilikom slušanja primenjuje jedan prošireni repertoar strategija recepcije (npr. kritičko slušanje, procenjivanje prilikom slušanja, slušanje sa zadovoljstvom).

GOVOR

INTERAKCIJA

Učenici mogu na ovom nivou da bez pripremanja učestvuju u razgovoru o poznatim temama i sadržajima koji ih interesuju i pri tom obrazlažu svoje lično mišljenje i reaguju na mišljenje drugih.

Učenik može da:

- izrazi osećanja (kao npr. iznenađenje, radost, tugu, bes i ravnodušnost) i reaguje na odgovarajuće emotivne reakcije;
- opiše sopstvene ciljeve, nadanja, snove i reaguje kod drugih na iste;
- da započne razgovor ili diskusiju, vodi ih, prihvata ili odbija mišljenje drugih;
- da u intervjuu navede konkretne informacije i reaguje na spontana pitanja ili vodi pripremljeni intervju i postavlja spontano dodatna pitanja;
- primenjuje jezička sredstva adekvatna sagovorniku i situaciji;
- koristi retoričke strategije (forme učtivog obraćanja, povratna pitanja, pojednostavljenja, rekonstrukcije, neverbalna sredstva).

MONOLOŠKO IZLAGANJE

Učenici mogu na ovom nivou da pred publikom govore uz pripremu o temama iz oblasti njihovog iskustva i interesovanja, opisujući relevantne sadržaje i/ili procenjujući ih. Mogu da pričaju priče i izveštavaju o događajima i o saznanjima poštujući određeni logički tok.

Učenik može da:

- izvede pripremljenu prezentaciju u vezi sa poznatom temom i pritom globalno objasni osnovne aspekte;
- izvesti o sopstvenim saznanjima i opiše sopstvena osećanja i reakcije;
- izveštava o realnim događajima;
- koristi strategije za formiranje i strukturisanje jezičkog izlaganja (npr. uvodne i zaključne formulacije, ključne reči);
- da istakne značaj određenih izjava prigodnom gestikom i mimikom ili naglašavanjem i intonacijom.

ČITANJE

Učenici mogu na ovom nivou da samostalno čitaju, razumeju i procenjuju različite tekstove koji se odnose na oblasti njihovih interesovanja, struke i iskustva.

Učenik može da:

- razume kompleksnije zahteve i diferencirane sažetke gradiva tokom nastave;
- čita i razume informativne, argumentacione, apelativne tekstove (npr. uvodi, brošure, pisma čitalaca, mejlovi, blogovi, omladinski časopisi ili školske novine, veb stranice za mlade) kao i duže, čak i nešto kompleksnije stručne tekstove o poznatim temama;
- proširi repertoar strategija čitanja (kritičko, procenjujuće čitanje i čitanje sa uživanjem).

PISANJE

Učenik na ovom nivou može da napiše ili sažme kraći tekst o poznatim temama i sadržajima koji ih interesuju koristeći jednostavne faze i rečenice.

Učenik može da:

- sastavi lično saopštenje (kratko pismo) u kojem se zahvaljuje, izvinjava, dogovara ili odgovara na pitanje;
- jednostavnim jezičkim sredstvima izveštava o interesantnim događajima, opisuje svoje hobije i interesovanja i da druge pita o istim tim stvarima;
- proširi date tekstove, dopuni, preinači ili pak da sastavi tekst prema datom modelu;
- ono što je čuo, pročitao, video ili doživeo reprodukuje kratkim i jednostavnim rečenicama i iznese svoje mišljenje i zapažanje u vezi sa tim.